

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

20. De secundo præcepto. Quid iuramentum sit, quot eius species.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Altera est utilitas, cum, puta, speratur probabiliter iustus in his, in quibus Deum manifestare volumus. Cum autem aliqua harum deest, graue peccatum est, & mortale, cum materia adest grauis: vnde, qui modò vellet miraculis vi ad confirmandam fidem, habentibus cognitionem ipsius sufficientem, peteretque à Deo miracula coram hæreticis, grauer peccaret, cum non sit necessitas: sufficit enim eis Ecclesiæ testimoniū. Similiter, si non esset utilitas: vnde, qui apud gentes extraneas vellet in fidei confirmationem ignis fornacem subire, si nulla inde speraretur conuersio, peccatum esset mortale. Rursus, Deum tentare tacite, peccatum est ex genere suo mortale, nisi, ultra necessitatem, & utilitatem, sit res iusta, supra quam Deus tentatur: Vnde, qui forte vellet futurum secretum alicuius cognoscere, vel similiter, ignis probatione cognoscere, peccaret, quamuis diuinum iudicium expectaret. Nam si medijs naturalibus potest id cognoscere, non est necessitas: si vero non potest, hoc modo velle id scire, iniustum est: nam secreta ad tribunal tantum Dei spectant. Liceret hoc ex aliqua diuina inspiratione. Peccaret etiam, qui absque necessitate, & utilitate, pericula mortis, vel mali grauis subiret; vel qui in malo graui remedia naturalia sperneret: tentatio enim Dei esset.

De Secundo præcepto.

Quid iuramentum, quot eius species.

CAPVT XX.

Secundum Decalogi præceptum habetur Deuterono, & Exod. 20. in hæc verba, *Non assumes nomen Dei in frustra, seu, in vanum.* In quibus verbis prohibetur iuramenti abusus. Vt igitur quid prohibeum sit plene cognoscatur, oportet de iuramento tractare, in quo primum inquirendum est, quid ipsum sit. Videtur autem sic posse describi. *Iuramentum est inuocatio diuini testimonij, in dicti alicuius confirmationem.* Explicet homines non semper fidem adhibent dictis, & promissionibus aliorum hominum simplici verbo affirmantium, negantium, aut promittentium: ob id, si Deum in tellem eorum, quæ affirmant, vel negant, & in fidei iussorem eorum, quæ

pro-

promittunt: adducunt per ipsius inuocationem, talis inuocatio iuramentum dicitur. Fuit autem iuramentum hoc homini necessarium, propter malum pœnæ, quod per peccatum incurrit: quia enim peccauit homo: perdidit creditum, & fidem, quæ simplicibus dictis suis adhiberi debebat: ob id, Deus prouidit illi iuramenti remedium, ut, quod ei ablatum erat per peccatum, suppleretur per iuramentum, in quo vnâ cum homine Deus inuocatur in testimonium veritatis eius, quæ profertur, & ita intelligitur illud Matth. 5. *Sit sermo vester, est, est, non, non, quod his abundantius est, a malo est*, scilicet, quod additur simplici affirmationi, vel negationi, puta, iuramentum, a malo pœnæ est, quàm homo per peccatū incurrit, ut ibi Aug. interpretatur. Merito autem Deus inuocatur in iuramento; nam ipse summa veritas est, quæ nec fallit, nec falli potest. Ad confirmandum autem dicti veritatem, nihil potuit accommodari ipsa summa veritate inuocari.

Aduertendum est tamen, Deum inuocari dupliciter in iuramento.

Vno modo explicitè, cum nomine suo nominatur, dicendo per Deum, per Christum, per summam veritatem, testis sit Deus, & similia.

Altero modo implicitè, cum in creaturis inuocatur, in quibus ipsius sapientia, potentia, & bonitas splendet. Qui enim iurat per sanctos, per cælum, per terram, per aliasque creaturas, Deum in eis relucens inuocat. Si enim ipsas per se inuocat, cum non sint rationis capaces illarum multæ, non est iuramentum. Si tamen iuramentum est, Deus in ipsis inuocatur, estque maius iuramentum, quod magis Deus in creatura relucet: Vnde maius est iurare per beatissimam Virginem quam per alios sanctos, magis per istos, quàm per cælum, magis per cælum, quàm per terram, & sic consequenter. Habes igitur ex his, quid sit iuramentum: pertinet enim ad Religionem, cum bene fit, cum sit inuocatio Dei. Huius quatuor sunt species. Est enim iuramentum assertorium, promissorium, comminatorium, execratorium. Assertorium est, in quo affirmatur, aut negatur aliquid præsens, aut præteritum: ut, per Deum iste occidit hominem, per Deum non occidit. Promissorium, in quo futurum affirmatur, vel negatur promittendo: ut, faciã hoc per Deum. Cominatorium, in quo promittitur malum pœnæ: ut, per Deum castigabo te, percutiam te, &c. Execratorium, in quo, siue promittendo, siue asserendo, aliquid

affirmatur, vel negatur, sibi apponendo penam, vt Deus me destruat, nisi hoc ita sit, aut, nisi hoc faciam: similiter cum dicitur per vitam, per caput meum, per filios, per vxorem: nam sensus est, ita Deum inuoco; vt, nisi hoc ita sit, me vitam, capite, aut filijs. Hæ sunt species iuramenti: quamuis comminatorium ad promissorium reducatur; execratorium ad promissorium, & assertorium: tamen, maioris distinctionis gratia, melius est ita distinguere.

An liceat iurare, & quomodo.

CAPVT XXI.

Iuramentum, si debito non fiat, licitum esse adeo verum est, vt hoc negare sit hæreticum contra scripturam. Habetur enim Deuter. 6. *Dominum Deum tuum timebis, & illi seruias, & per nomen illius iurabis.* Psal. 69. *Laudabuntur omnes qui iurant in eo.* idem definitur in bulla Martini V. in Concil. Constant. est enim actus religionis, cum sit inuocatio quædam Dei, seu diuinæ veritatis. Vnde in hoc secundo præcepto, non prohibetur iurare, sed malo modo iurare, puta, frustra, aut in vanum. Dupliciter autem contingit male iurare, & consequenter peccare in iuramento.

Vno modo, cum in iuramento non inuocatur verus Deus, sed dii falsi, aut dæmon. Tale enim iuramentum est peccatum mortale. Vnde peccant Gentiles, & Pagani, iurantes per suos falsos Deos; inest enim quædam inuocatio ipsorum. Peccaret etiam mortaliter Christianus, qui serio sic iuraret: atque hæc est causa, cur non liceat Christiano inducere Paganum ad iurandum, vt docet S. Thom. 2. 2. qu. 98. art. 4. quia est illos inducere ad peccatum: licet tamen ipsorum iuramenta acceptare, cum ipsi se obligare volunt; non tamen ad tale iuramentum eos inducere.

Altero modo contingit male iurare, cum non seruantur tres conditiones in iuramento, puta, veritas, iustitia, & necessitas, quas colligunt Doctores ex illo Hieremias 4. *Iurabis, nisi Dominus, in veritate, iudicio, & iustitia.* De quibus tractare oportet in particulari per singulas species iuramenti, & ab assertorio incipiendum est.

Vt ergo assertorium iuramentum licitum sit, debent illa tria inesse.

Quo